

optreedt, te meer daar 't stuifmeel niet gemakkelijk schijnt over te dragen; 't ligt in de bloem op de wijze als bij *Neottia* en bij de *Keverorchis*. Ook het vruchtbeginsel herinnert in vorm sterk aan dat der laatstgenoemden, die (ook al b.v. omdat de bloem bij alle drie zonder spoor is) met *Coralliorrhiza* behooren tot de Orchideeëngroep der *Neottia*eae. Eigenaardig is, dat onze Koraalwortel duidelijk sporen van bladgroen vertoont: de stengel is geelgroen en ook het vruchtbeginsel is lichtgroen van kleur. Tijdens den bloei treedt dus koolzuurassimilatie op (al is 't in geringe mate).

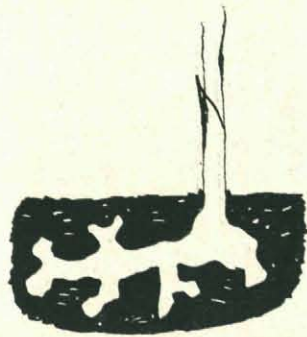
En na de bestuiving staat het stijve, taaie stengeltje nog weken lang recht overeind met de recht afstaande rijpende zaaddoosjes, tot deze met de bekende orchideeën-spleten openspringen.

Zeër veel overeenkomst vertoont dit laatste met hetgeen voorvalt bij *Neottia*. Maar op een paar verschillen willen we nog even wijzen. Vooreerst vertoont de Vogel-nest-orchis geen aasje bladgroen aan zijn geheele planten-lichaam. Maar sterker nog wijkt 't myhorrhizoom bij *Neottia* af: na den bloei sterft dit grootendeels, ja vaak geheel af; maar óók dikwijls vormt zich aan 't eind van een der z.g. wortels van 't rhizoom een nieuwe spruit, die wordt tot een nieuw mykorrhizoom (dus langs vegetatieven weg), dat zijn gebruikelijke groeitijd van  $\pm 7$  jaren verkrijgt, eer er een nieuwe bloeistengel uit opstijgt.

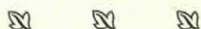
Zeker, er zijn in ons vaderland vele mooie en merkwaardige wilde planten, maar zulke uitzonderlijkheden als Koraalorchidee en Vogelnestje treft men niet veel aan. En dan: welk een heerlijk gezicht, zoo'n groep vreemd aandoende planten in een ietwat geheimzinnig bosch!

Alkmaar, Juni 1936.

A. H. BIJLEVELD.



*Schema van het ondergrondsche stengelstelsel van de Koraalwortel.*



## WITJES.

De minst geachte schepselen" noemde de oude Sepp onze vlinders. Misschien waren de vlinders voor zijn tijdgenooten de minst geachte schepselen, maar voor Sepp zelf waren ze dat zeker niet. Hoe had hij ooit zijn beroemde boek kunnen schrijven, als hij niet bezielde was geweest met een groote liefde voor de vlinders!

Eigenlijk geloof ik, dat iedereen van vlinders houdt, ja, ik geloof zelfs, dat de menschen altijd van vlinders hebben gehouden, al moeten we, om eerlijk te zijn, bekennen, dat hun liefde in de meeste gevallen slechts oppervlakkig was en enkel de uiterlijke verschijning raakte.

De vlinders zijn door alle geslachten heen symbolen geweest van een dartel en



schoon en schuldeloos leven. En ook van de korthed, de broosheid van het leven.

Het kerkhofhek van mijn woonplaats draagt een vlinderfiguur, die haar vleugels uitspreidt binnen den cirkel van de traditioneele slang met den staart in de bek. De slang: symbool van eeuwigheid en onsterfelijkheid, de vlinder: de korte en onherroepelijke tijd, het vergankelijke leven.

Welke vlinders echter zijn het geweest, die werkten op de verbeelding, van welke vlinders hebben de dichters zich meester gemaakt? Neen, het waren niet de witjes, die hun eenvoudige en sobere vleugels door al onze zomerdagen wieden.

Het waren de „bonte kapellen”, en de „schoenlappers”.

Dat zijn de verzamelnamen voor bijkans alles, wat de oppervlakkige beschouwer aan vlinders opmerkt behalve de witjes.

Als iemand mij vertelt, dat hij ergens heel veel „schoenmakers” of „schoenlappers” heeft gezien, kunnen het atalanta's, vosjes, pauwoogen en nog veel meer zijn, behalve dan de „minst geachte” witjes. Want die kent immers iedereen . . .

Dat is te zeggen: zou iedereen werkelijk onze witjes kennen en bijvoorbeeld weten, dat het groote witje, dat in meer beboschte streken sommige jaren in grooten getale, andere jaren echter weer vrij matig voorkomt, en dat de Duitschers Boomwitje en dat wij Groot geaderd witje noemen, een



*Witjesrupsen.*

andere vlinder is, dan het koolwitje, welks rups den bezitter van een kleurige muur of schutting met Oost Indische Kers tot wanhoop kan brengen?

Als ge er dezen zomer eens op let, zult ge met het groot geaderd witje geen moeite hebben. De naam spreekt voor zichzelf. De vleugels zijn „wit” (dat is een verzamelnaam die duizend mogelijkheden omvat) en de vleugeladeren zijn zwart-achtig.

Van het gewone koolwitje hebben zoowel het mannetje als het wijfje een zwarte voorvleugelpunt. Het wijfje heeft bovendien nog een paar zwarte vlekken op de voor-



vleugels en ook de achtervleugels zijn niet heelemaal wit. Maar dat laatste valt u pas op bij nauwkeuriger beschouwing.

Over de rups van het gewone witje behoef ik u niets meer te vertellen als ge de foto bekeken hebt; die hebt ge natuurlijk in uw moestuin of in uw bloementuin ontmoet.

Die foto maakte ik op den afsluitdijk, toen die gereed, maar nog weinig begroeid was, dicht bij Breezand. Tusschen de steenen aan de zuidzijde was één groote koolplant opgeschoten die een heele familie herbergde. Hoe waren ze daar gekomen? Was het wijfje met haar schat de dijk langs gevlogen en had ze, toen ze de eenige plant zag,



*Het Witjespaar.*

die in die steenwoestijn haar kroost tot voedsel kon dienen, er haar eitjes op afgezet? Of was het vlinderhuwelijk op den dijk gesloten? Waren wellicht het mannetje en het wijfje elk van een kant den dijk langs gevlogen en hadden ze elkaar gevonden daar bij Breezand?

Vlinderhuwelijken . . . ik heb er vele zien sluiten van allerlei vlinders, van dag- en nachtvlinders. Maar de bruiloft van de witjes, die ik fotografeerde, is me geloof ik toch wel het best bijgebleven.

Het was op een zomermorgen. Het mannetje zag ik heen en weer vliegen. Nu en dan bezocht hij een bloem, maar de rechte lust om zich te goed te doen, was er niet. Waarschijnlijk had hij dien morgen al naar hartelust genoten van al de heerlijkheden,



die een zonnige zomermorgen een vlinder te bieden heeft. Er was iets anders in het spel: de liefde. Wie wel eens vlinders in hun doen en laten heeft bespied, ziet dat met één oogopslag aan hun bewegingen. Het mannetje van dien morgen zocht iets. Er was iets in de lucht, dat hem boeide, hij volgde het, raakte het kwijt, vond het terug. Hij tastte de lucht af om het haast onmerkbare geurige spoor van het wijfje te volgen.

Plotseling zag ik hem in het hoge gras neerschieten. Hij was aan het eind van het spoor gekomen, hij had het wijfje gevonden en als in een roes stortte hij er op neer. Een seconde later vlogen ze samen in het blinkende licht, zij voorop, hij achteraan. Al haar trage maar soepele bewegingen, haar stijgen en dalen, volgde hij. Ik liep rustig het tweetal achterna, zonder overdadige bewegingen, de camera in de hand. Ik had al bij zoo menige vlinderbruiloft als bruidsstoet gefungeerd!

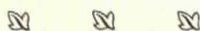
Langzaam daalde de bruid. Ze raakte blijkbaar vermoeid. Zou ze zich gewonnen geven aan den volhardenden aanbieder? Was het de bekoring, die er van hem uitging, die haar vleugels trager deden gaan? In het hoge gras daalde ze neer. Hij volgde. Hoe onhandig was hij tegen haar roerende overgave! Alle minnaars zijn onhandig. Het is me wel eens voorgekomen, dat er in die onhandigheid van den minnaar voor de bruid iets bekoorlijks ligt . . .

Toen ik mijn camera richtte, schoven de teere vleugels langs elkaar. Ik wachtte even, totdat de zon het kostelijke vleugel-relief uit de juiste hoek belichtte. De sluiters ratelde. Behoedzaam zette ik de camera achter me neer.

Werkelijk, lezer, ge moet eens trachten getuige te worden bij een vlinder-huwelijk! Dan zult ge ook geen moeite meer hebben om de verschillende soorten te onderscheiden.

Ik wil u niet de heele witjes-familie beschrijven. De beschrijving van hun uiterlijk immers is altijd dor en droog voor wie belang stelt in hun leven, in hun gewoonten. En wie daar belang in stelt, ik zei het reeds, leert, zonder dat hij het merkt, de verschillende soorten al onderscheiden aan hun gedragingen op verscheidene meters afstand.

RINK GROENVELD.



## DE LEVENSLLOOP VAN *PSEUDAGENIA CARBONARIA* SCOP.

**A**ls bekend mag worden verondersteld, dat deze wesp behoort tot de Pompilidae of Wegwespen, waartoe men ook de bekende *Pompilus viaticus*, de spinnendoder, rekent. Meermalen is deze laatste wesp in De Lev. Nat. beschreven en onder natuurvrienden staat *P. viaticus* dan ook wel bekend als de wegwesp.

We moeten ons echter herinneren, dat de wegwespen zijn verdeeld over negen geslachten (Schmiedeknecht), waaronder ook het geslacht *Pseudagenia*. Volgens Saunders geeft Kohl over de gehele wereld 118 soorten van dit genus, waarvan zeven palaearctisch. Friese geeft twee soorten in Europa en één in Duitsland (vermoedelijk dus ook één soort in Nederland) nl. *Pseudagenia carbonaria*.